

Уманський національний університет садівництва
Бібліотека

ТВОРІННЯ ПРИРОДИ ДОСКОНАЛІШІ ЗА ТВОРІННЯ МИСТЕЦТВА

до Дня працівників природно-заповідної справи

Підготувала:
Оксана Борейчук, бібліотекар I категорії

м. Умань, 2024

Щорічно, 7 липня, святкується День працівника природно-заповідної справи, який є професійним святом, що відзначає вагомий внесок працівників природно-заповідної справи у збереження та відновлення біологічного і ландшафтного різноманіття, розвиток територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.

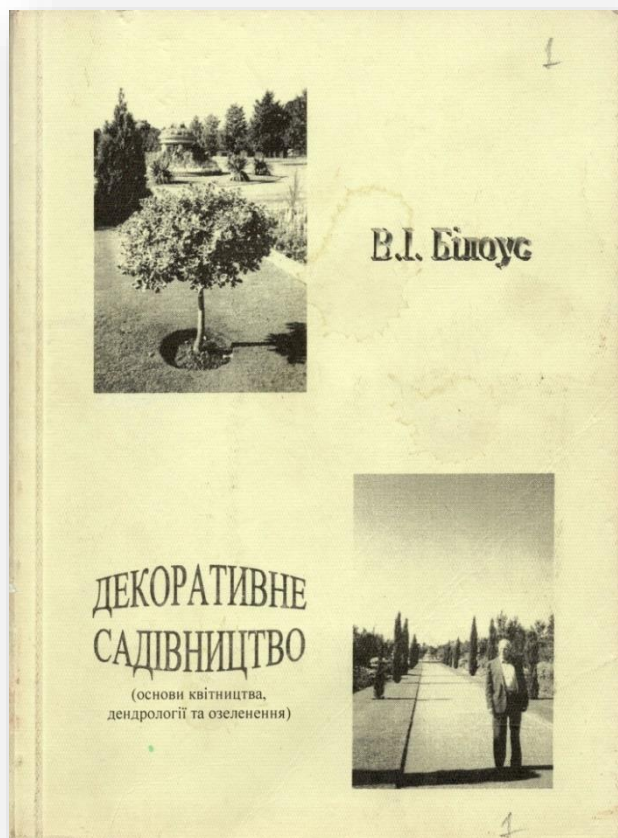

День працівника природно-заповідної справи запроваджений Указом Президента України № 629/2009 «Про День працівника природно-заповідної справи» від 18.08.2009, за ініціативи Міністерства охорони навколишнього природного середовища України.

Заповідна справа – це важливий напрямок природо-охоронної діяльності, покликаний зберігати та дбайливо використовувати унікальні та типові куточки природи. Заповідання природних територій є найбільш ефективним інструментом збереження природного багатства, саме тому розвиток заповідної справи визнано одним з найважливіших пріоритетів державної політики.

Белоус В. І. Декоративне садівництво (основи квітництва, дендрології та озеленення) : підручник / В. І. Білоус. – Умань, 2005. – 296 с.

Викладені загальні відомості про основні декоративні рослини (квітки, дерева та кущі), їх біологічні та екологічні властивості, методи розмноження, вирощування та застосування в декоративному садівництві при озелененні територій міст і сіл. Описані методи створення декоративних насаджень.

**Вишневецький В. І. Краєвиди Дніпра : фотоальбом /
В. І. Вишневецький. – К. : «ІНТЕРПРЕС ЛТД», 2008. – 80 с.**

Читач уперше має можливість побачити, яким є Дніпро від його витоку до гирла. Текст дає змогу дізнатися про ріку, про розташовані біля неї міста і села.

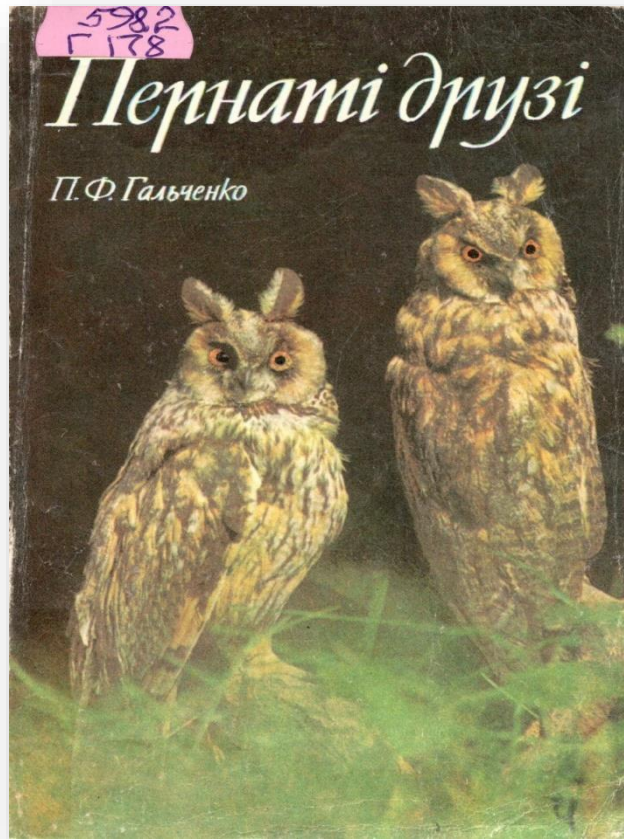
**Воїнственський М. А. Наші птахи / М. А. Воїнственський. –
К. : «Рад. школа», 1969. – 126 с.**

Птахи – щирі друзі людини. Вони – перші помічники людини в боротьбі з шкідниками полів, садів і лісів. Багато птахів є санітарами лісу. Отже мета книги – ознайомити читачів з найбільш важливими і цікавими представниками багатого і різноманітного пташиного світу України.

Гальченко П. Ф. Пернаті друзі / П. Ф. Гальченко. – К. :
«Урожай», 1978. – 200 с.

В книзі коротко викладені основні відомості про місця розповсюдження, біологія і народногосподарське значення найбільш важних та цікавих видів птахів. Які постійно чи тимчасово перебувають на території нашої країни.

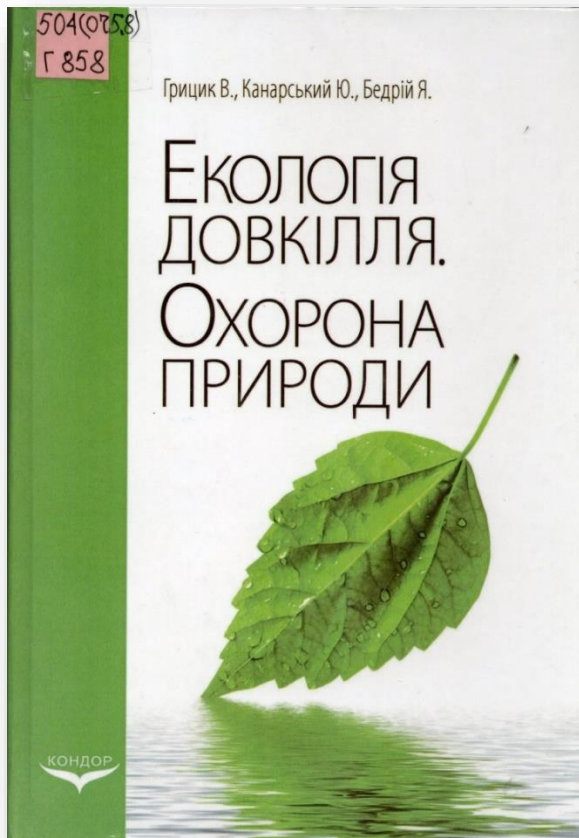
**Григорюк І. П. Каштан історичний символ Києва /
І. П. Григорюк, М. Д. Мельничук, С. П. Машковська. – К. :
Поліграф Консалтинг, 2006. – 212 с.**

У книзі містяться короткі відомості про світове дерево – символ Всесвіту та мову древних рослин. Вперше репрезентовано ілюстрований матеріал про каштан – історичний символ міста Києва. Узагальнено наявні літературні джерела про види, форми, біологічні особливості та мінливість гіркокаштанів, інтродукованих в Україні. Описано енергетичні і біологічні ритми, фармацевтичні препарати, страви й напої із сировини гіркокаштана звичайного та каштана справжнього, а також їх застосування в медицині.

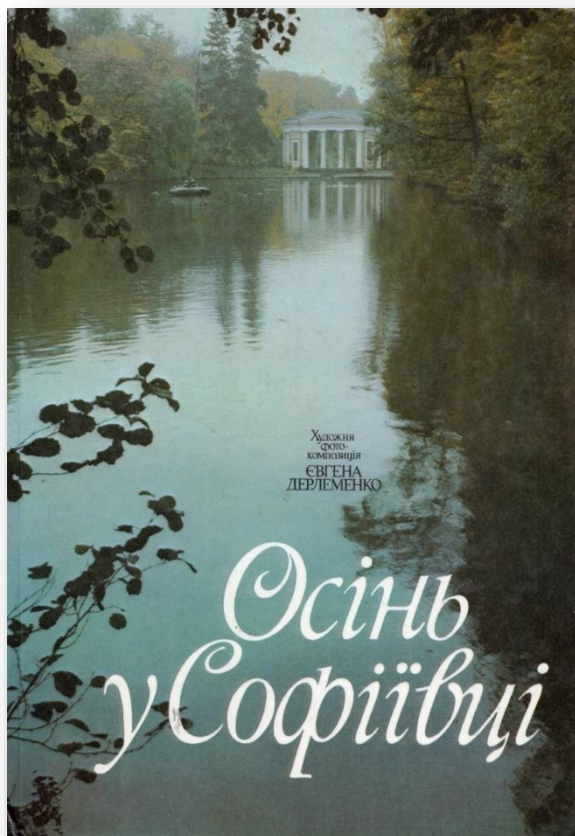

**Грицик В. Екологія довкілля: навчальний посібник /
В. Грицик, Ю. Канарський, Я. Бедрій. – К. : Кондор, 2011. –
292 с.**

У посібнику висвітлено систематизований матеріал з енвайронментальних дисциплін – екології, соціекології та охорони навколишнього середовища. Розглядаються особливості структури навколишнього середовища людини та основні антропогенні впливи людської діяльності на довкілля. Викладені основні поняття і принципи екології як науки про взаємодію живих організмів і їх сукупностей між собою та з навколишнім середовищем. Розглянуто проблеми і перспективи охорони природи з точки зору сучасної парадигми. Приділено увагу як проблемам глобальної екології, так і проблемам взаємодії людини й довкілля в Україні.

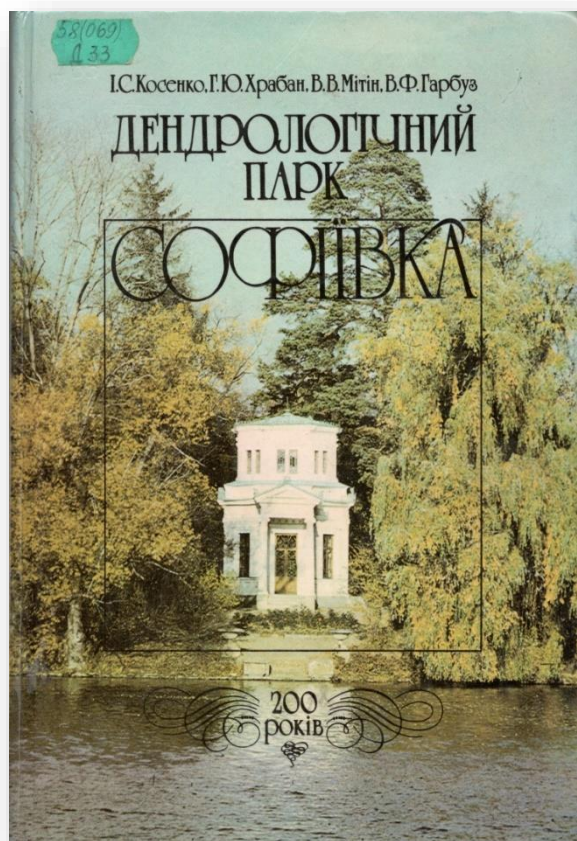
Дерлеменко Є. А. Осінь у «Софіївці» : фотокомпозиція / Є. А. Дерлеменко. – К. : Мистецтво, 1990. – 112 с.

Автор запрошує вас до осінньої «Софіївки», до чарівного парку в Умані. Чому саме до осінньої? Тому, що осінь – це пора зрілості, натхнення. В її прозорості, неквапливому затуханні так само чисто, зважено і неквапно сприймається все, що нас оточує: і золотаво-багряне, романтично-скорботне вбрання дерев, і шурхотіння опалого листя під ногами, і ледь чутне дихання заспокоєних вод.

**Дендрологічний парк Софіївка: 200 років / І. С. Косенко,
Г. Ю. Храбан, В. В. Мітін, В. Ф. Гарбуз. – К. : «Наукова думка»,
1996. – 186 с.**

У книзі йдеться про історію створення і реконструкцію уманського парку «Софіївка» з початку його будівництва і донині. Подано опис рослинності, садово-паркових композицій і ландшафтів, архітектурних і гідротехнічних споруд. Наведено по'язані з парком як відомі, так і нові історичні факти, події і легенди.

**Заповідні місця Миколаївщини / заг. ред. О. Гаркуша – К. :
«Комп'ютерні системи», 2002. – 52 с.**

Миколаївщина – житниця України, край суднобудівників і хліборобів. Історія степового Причорномор'я багата, своєрідна, насичена подіями. Цей край давно заселений, археологічні розкопки свідчать, що ще 15 тисяч років тому тут жили люди. Давньогрецьке місто-держава Ольвія (нині – археологічний заповідник) недалеко від Миколаєва – невичерпне джерело наукових відкриттів. Згадується також заповідне місце Миколаївщини – «Гранітно-степове Побужжя». Тут зустрічаються унікальні куточки природи, які ретельно охороняються. Тут знаходиться понад 120 територій і об'єктів природно-заповідного фонду.

**Заячук В. Я. Дендрологія : підручник / В. Я. Заячук. – Львів :
Апріорі, 2008. – 656 с.**

У підручнику охарактеризовано ареалогію, екологію, морфологію, біологію, фенологію, біогеоценологію та систематику деревних рослин і рослинного покриву природних зон України. В систематичному порядку подано дендрологічну характеристику голонасінних і покритонасінних лісотвірних і супутніх автохтонних, інтродукованих чи перспективних інтродукції в умовах України деревних рослин, проаналізовано їх біологічні, морфологічні, екологічні та лісівничі властивості. Наведено дані про їх природний ареал. Показано шляхи сучасного застосування деревних рослин у різних галузях господарства.

Земельне право України: підручник / І. В. Гіренко, З. П. Білошкурська, Л. В. Машковська та ін. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2019 – 712 с.

У підручнику докладно розглянуті питання предмету, методів, принципів земельного права і законодавства, земельних правових відносин, земельних ринкових відносин в Україні, розкриті умови набуття, користування земельними ділянками, обмеження і припинення прав власності і права користування земельними ділянками, призначення, завдання, зміст державного земельного кадастру, порядок охорони земель, захист прав на земельній ділянці, відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам, відшкодування втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва, докладно розглянуті питання історії розвитку земельного законодавства і організаційно-правові засади регулювання ринку землі.

**Законодавство і право в агропромисловому комплексі :
навч. посіб. / З. П. Білошкурська, О. А. Поліщук,
В. В. Поліщук, І. В. Козаченко. – Умань : ВПЦ «Візаві»,
2020. – 774 с.**

У посібнику розкриті основні поняття законодавства і права, юридичної відповідальності та законності, державно-правового регулювання аграрного сектору економіки; дана характеристика правового положення та правового режиму майна суб'єктів аграрного господарювання, висвітлення питання використання природничих ресурсів, земель сільськогосподарського і лісгосподарського призначення у сфері господарювання.

**Калініченко О.А. Декоративна дендрологія : навч. посіб. /
О. А. Калініченко. – К. : Вища шк., 2003. – 199 с.**

Викладено загальні відомості про деревні декоративні рослини, їхні біологічні й екологічні особливості. Наведено схему дендродекоративного районування території України, дано кліматичну характеристику кожного району та підрайону. Описано в систематичному порядку 195 найдекоративніших місцевих та інтродукованих в Україні деревних видів за схемою: декоративні якості, район природного зростання, реакція виду та вплив зовнішнього середовища, використання виду та його декоративних форм у різних типах декоративних насаджень та в різних дендродекоративних районах країни.

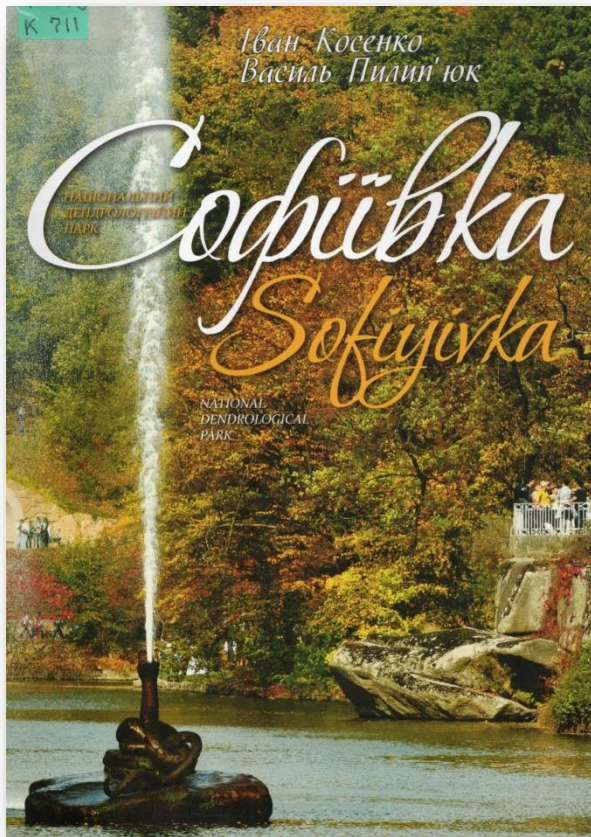
Кепко О. І. Комп'ютерне проектування садово-паркових об'єктів : навч. посіб. / О. І. Кепко, Н. М. Чумак. – Умань : «Візаві», 2010. – 196 с.

Стисло викладено історію виникнення та розвитку ландшафтного дизайну. Описані загальні правила оформлення будівельних креслеників в цілому та об'єктів ландшафтного дизайну зокрема, засоби ландшафтного дизайну, основні принципи композицій.

**Косенко І. С. Софіївка: Національний дендрологічний парк :
фотоальбом / І. С. Косенко, В. В. Пилип'юк. – К. :
Паливода А. В., 2016. – 276 с.**

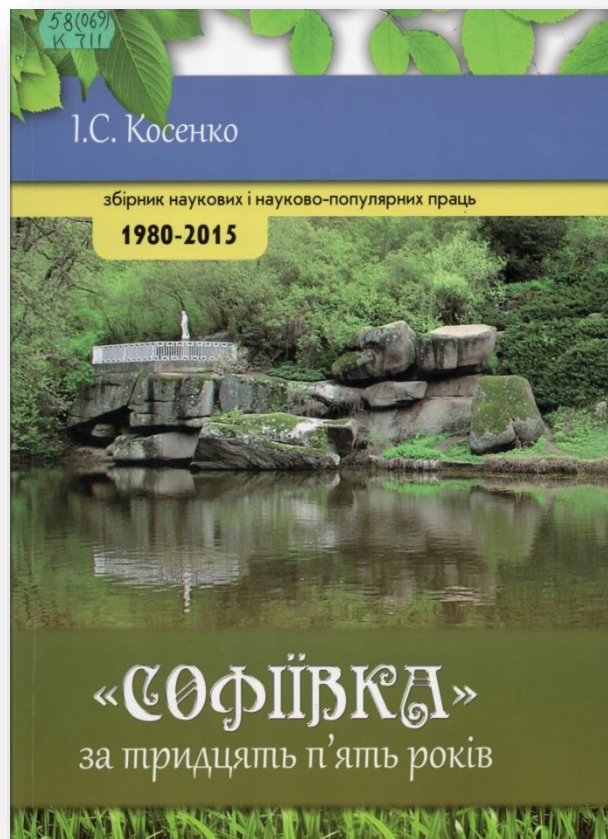

Фотоальбом, крім яскравих, оригінальних фотографій, містить інформацію про історію заснування, будівництва, розвитку та збереження дендропарку «Софіївка».

Ознайомитись з перлиною України автори пропонують екскурсійним маршрутом, де за задумом архітектора Людовика Метцеля, парк є наочною ілюстрацією до окремих частин поем Гомера «Іліада» та «Одіссея», де кожна композиція чи мала.

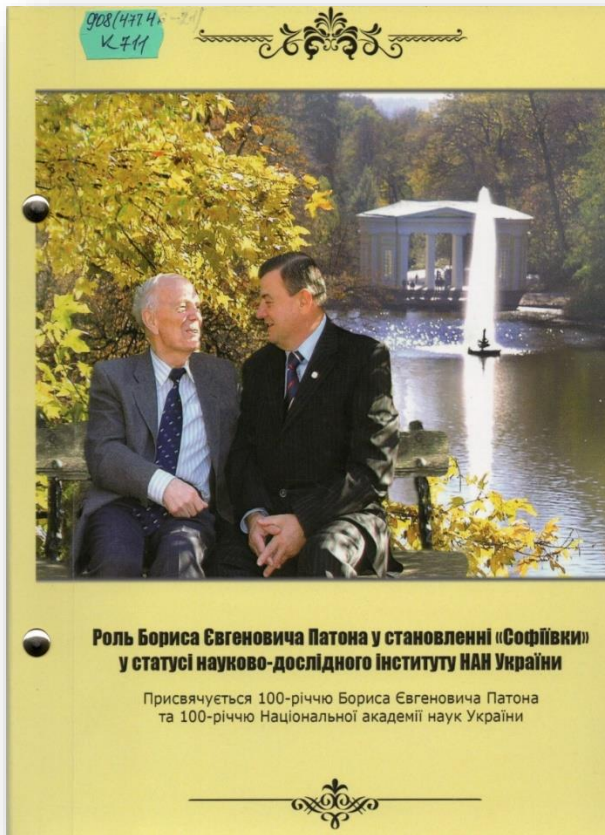
Косенко І. С. «Софіївка» за тридцять п'ять років (1980-2015) : зб. наук. і наук.-популярних праць / І. С. Косенко. – К. : Паливода А. В., 2015. – 214 с.

У збірнику наукових та науково-популярних праць автора, що друкувалися впродовж останніх 35 років у різних виданнях, простежується історичне минуле Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України, висвітлюються події починаючи зі стихійного лиха 1980 року, тогочасні проблеми, становлення і перетворення стародавнього панського парку в сучасний науковий центр Правобережного Лісостепу України. Висвітлюються питання наукового підходу щодо реставрації, реконструкції та створення паркових композицій, розкриваються стильові та семантичні особливості «Софіївки».

Косенко І. С. Роль Бориса Євгеновича Патона у ставленні «Софіївки» у статусі науково-дослідного інституту НАН України: присвячується 100-річчю Бориса Євгеновича Патона та 100-річчю Національної академії наук України / І. С. Косенко. – К. : Паливода А. В., 2218. – 30 с.

Висвітлена роль Президента Національної академії наук України, академіка Бориса Євгеновича Патона, великого вченого, епохальні наукові досягнення якого мають інноваційно-технологічне та світоглядне для прийдешніх поколінь, у становленні «Софіївки» у статусі науково-дослідного інституту НАН України. У формі спогадів наведено історичні факти про перший візит Б. Є. Патона, що відбувся 19 серпня 1980 року, через кілька місяців після квітневого стихійного лиха, коли в ніч з третього на четверте квітня селевий потік з понад 70-сантиметровою кригою, завдав, як тоді здавалося, неповторної шкоди парку

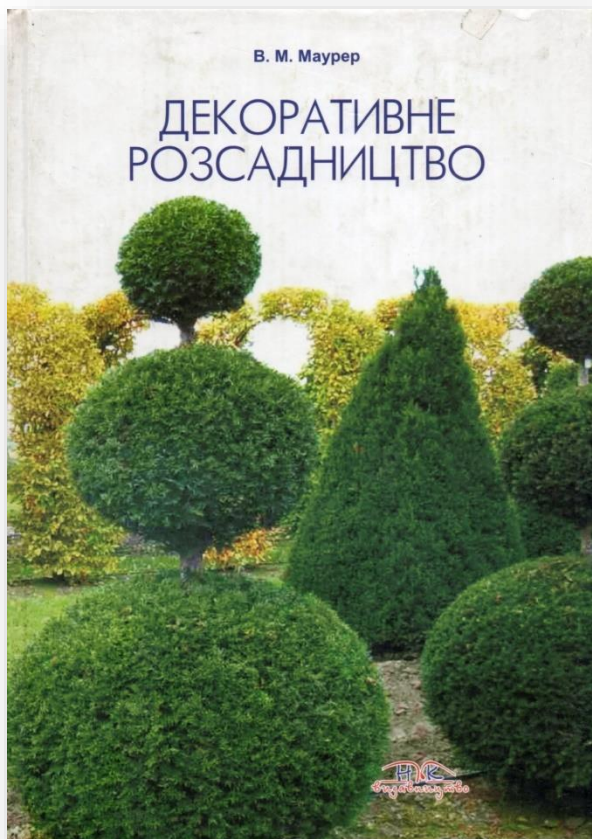
Кучерявий В. П. Озеленення населених місць : підручник. – вид. 2-ге. / В. П. Кучерявий. – Львів : Світ, 2008. – 456 с.

У підручнику системно розкрито зміст навчальної дисципліни, зокрема, історії озеленення від давніх часів до сьогодення, висвітлені соціально-екологічна роль озеленення, ландшафтно-типологічні та архітектурно-художні основи садово-паркового мистецтва, технологія створення зелених насаджень. Особливу увагу приділено добору рослинного матеріалу та формування садово-паркових композицій.

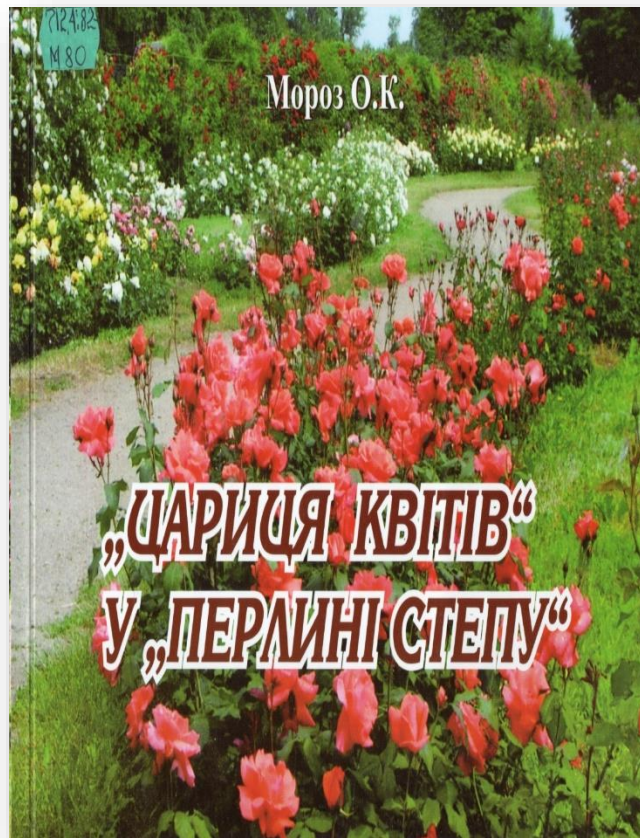
**Маурер В. М. Декоративне розсадництво : навч. посіб. /
В. М. Маурер. – Вінниця : Нова Книга, 2007. – 264 с.**

У навчальному посібнику викладено загальні положення насінництва та основи агротехніки розмноження і виробництва садивного матеріалу деревних рослин в декоративних розсадниках, приведено біологічні та технологічні особливості вирощування сіянців у відкритому і закритому ґрунті та саджанців з відкритою і закритою кореневою системою. Розглянуто і розкрито шляхи вдосконалення та підвищення рентабельності декоративного розсадництва в Україні.

Мороз О. К. «Цариця квітів» у «Перлині Степу» : поетична екскурсія розарієм / О. К. Мороз. – Умань : Алмі, 2013. – 108 с.

Науково-популярна книга про троянди. В ній в поетичній формі викладено відомості про розарій на території Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України. Історичні відомості та легенди про троянди пов'язані з описами понад 400 сортів, об'єднаних за садовими групами і кольорами.

Нікітський ботанічний сад : фотоальбом. – К. : Мистецтво, 1978. – 103 с.

Унікальна пам'ятка природи Криму і садово-паркової архітектури Державний орден Трудового Червоного прапора Нікітський ботанічний сад – одна з найбільших науково-дослідних установ на півдні нашої країни. У її зеленій скарбниці зібрано понад 28000 видів, сортів і гібридів плодових, ефіроолійних, квіткових і декоративних деревних рослин із субтропічних областей земної кулі. Дендрарій саду – один із найкрасивіших у світі. Його колекція, що налічує 1500 назв дерев і кущів, представлена у вигляді мальовничих груп рослин, об'єднаних єдиним задумом з квітковим оформленням парків. Тут закладено чудовий розарій, влаштовуються виставки клематисів та хризантем.

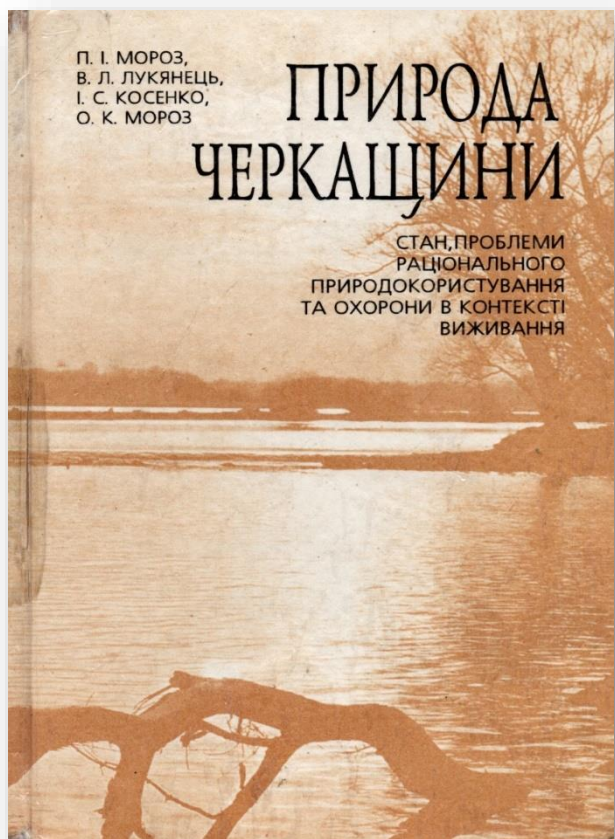
Панченко С. М. Флора національного природного парку «Деснянсько-Старгудський» та проблеми охорони фіторізноманіття Новгород-Сіверського Полісся / С. М. Панченко; за ред. д.б.н. С. Л. Мосякіна. – Суми : Університетська книга, 2005. – 170 с.

У монографії наводиться анотований список видів судинних рослин національного природного парку «Деснянського-Старогутський». Подано характеристику фізико-географічних умов та рослинного покриву парку, проведений всебічний аналіз флори парку, рівень її синантропізації, виділені раритетні види. Окремі розділи присвячені закономірностям синантропізації флори, які розглядаються на прикладі флор окремих ділянок з різним рівнем антропогенної трансформації ландшафтів, а також оцінці репрезентативності флори парку щодо флори Новоград-Сіверського Полісся.

Природа Черкащини: стан, проблеми раціонального природокористування та охорони в контексті виживання / П. І. Мороз, В. Л. Лукянець, І. С. Косенко, О. К. Мороз ; за ред. П. І. Мороза. – Одеса : ОКФА, Миколаїв : СИМАО, 1996. – 400 с.

Монографія присвячена аналізу сучасного стану використання і охорони природних ресурсів в Черкаській області: землі, води, атмосфери, рослинного і тваринного світу. Приділена увага забрудненню землі, води й атмосфери різними хімікаліями сільськогосподарського призначення й промисловими викидами і радіонуклідами внаслідок аварії на ЧАЕС та заходам щодо виживання в умовах екологічної кризи. Наводяться цікаві і маловідомі матеріали про рослини і тварини. Подаються відомості про заповідні об'єкти Черкащини і найбільш цікаві об'єкти туризму.

Рідкісні рослини флори України в культурі. – К. : Наукова думка, 1982. – 212 с.

В монографії узагальнений багаторічний досвід інтродукції рідких і зникаючих видів рослин природної флори України із різних ботаніко-географічних районів республіки, багато з яких вперше випробувані в первинній культурі. Викладені данні про розповсюдження їх в природі, вказані витoki отримання вихідного матеріалу, дана характеристика життєвої форми, вікових періодів, показані особливості сезонного ритму, строки вступу в генеративну фазу. Наведені дані про розміри рослин, способи насінневого і вегетативного розмноження, можливостями використання в народному господарстві, практичні рекомендації по їх індивідуальній охороні.

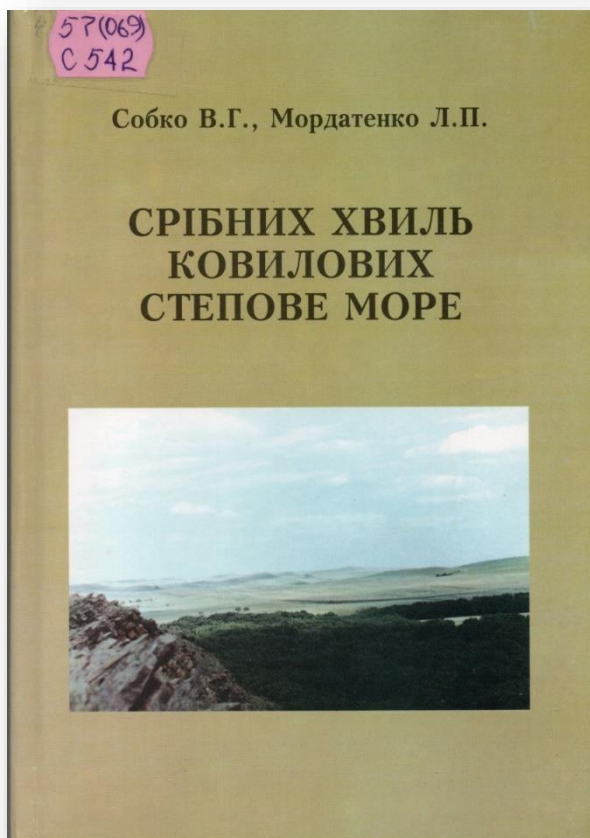
Сележинський Г. В. Прекрасні супутники наші : науково-художні нариси / Г. В. Сележинський. – К. : Молодь, 1989. – 128 с.

Багато легенд і зворушливих оповідок присвячено квітам; не менш цікаві й таємниці їхньої будови, морфологічні особливості й способи застосування властивостей квітів у практиці людського життя.

**Собко В. Г. Срібних хвиль ковилових степове море /
В. Г. Собко, Л. П. Мордатенко. – К. : Фітосоціоцентр, 2005. –
276 с.**

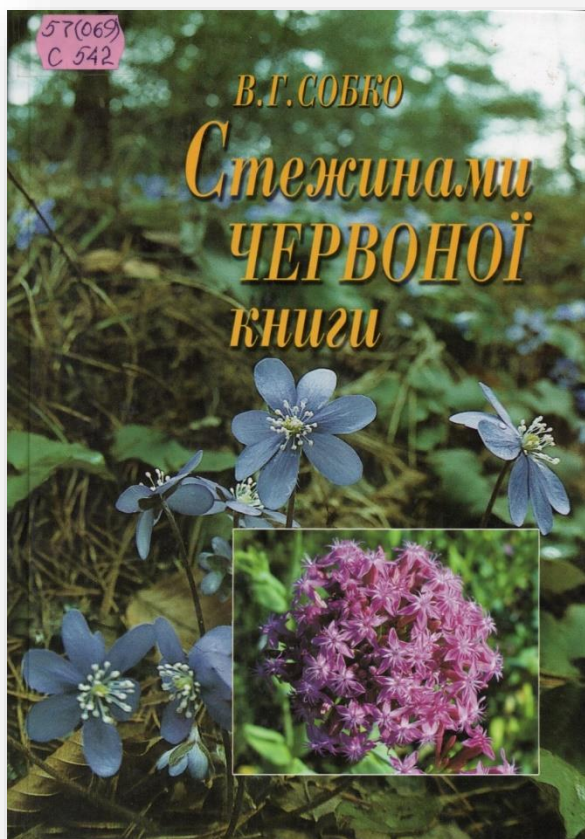

В популярній формі розповідається про рідкісні, зникаючі, ендемічні і реліктові види рослин степу, занесені до Червоної книги України, Європейського Червоного та Світового Червоного списків.

Йдеться про загальні біологічні властивості цих рослин, поширення в природі, причини, що привели до скорочення їх кількості, засоби і методи охорони, збереження і відновлення, насіннєві і вегетативні способи розмноження. Розкривається значення українських і латинських назв рослин, згадуються імена ботаніків, які доклали багато зусиль в дослідженні того чи іншого виду.

**Собко В. Г. Стежинами Червоної книги : 2-ге вид., допов. /
В. Г. Собко. – К. : Урожай, 2007 – 277 с.**

Розповідається про рідкісні та зникаючі види рослин, їхнє важливе народногосподарське значення. Серед зникаючих видів багато декоративних рослин, які людина використовує з давніх часів. Більшість із них – цінні харчові, технічні й лікарські рослини, які, на жаль, ще мало досліджені. Вивчення їхнього хімічного складу дасть немало користі для народного господарства. Щоб наша флора була багата на унікальні види, кожна людина повинна нести відповідальність за бережливе ставлення до них і охороняти їх.

Теоретичні та практичні аспекти інтродукції рослин і зеленого будівництва : матеріали II Міжнародної наукової конференції молодих дослідників 17-21 червня 2002 р. – К. : Фітосоціоцентр, 2002. – 294 с.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
РАДА БОТАНІЧНИХ САДІВ УКРАЇНИ
ДЕНДРОЛОГІЧНИЙ ПАРК "СОФІВКА"
НАЦІОНАЛЬНИЙ БОТАНІЧНИЙ САД ім. М.М.ГРИШКА
УКРАЇНСЬКЕ БОТАНІЧНЕ ТОВАРИСТВО

**ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ
АСПЕКТИ ІНТРОДУКЦІЇ РОСЛИН
І ЗЕЛЕНОГО БУДІВНИЦТВА**

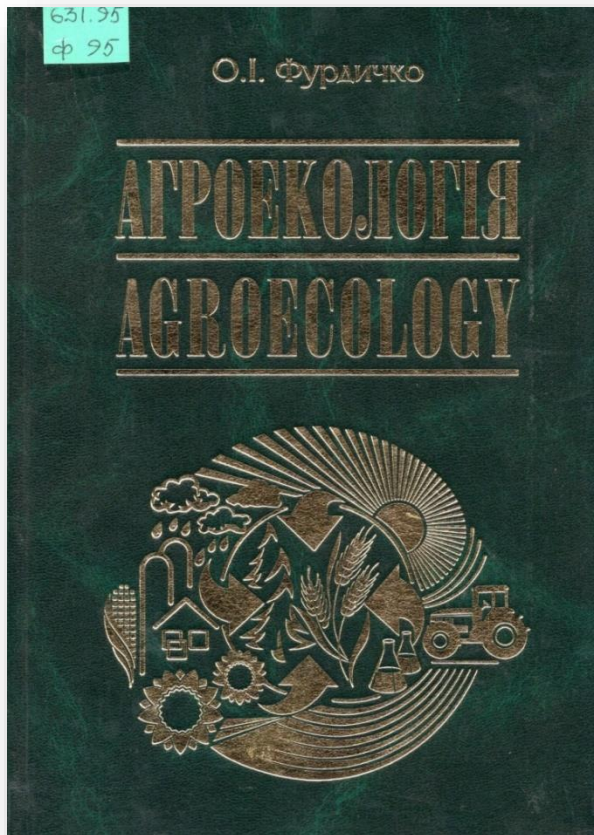

Умань — 2002

Висвітлюються актуальні проблеми інтродукції рослин та зеленого будівництва. Наведені результати досліджень з питань біології інтродуцентів, збереження різноманіття рослин *ex situ*, *in situ* та прикладних аспектів інтродукції квітково-декоративних рослин відкритого і закритого ґрунту, плодових, кормових, пряно-смакових, ефіроолійних, лікарських та овочевих культур.

Фурдичко О. І. Агроекологія / О. І. Фурдичко. – К. : Аграр. наука, 2014. – 400 с.

Монографія є першою в Україні спробою системного дослідження міжгалузевої науки агроекології, здійснено комплексне дослідження науки агроекології, етапів її становлення і розвитку в Україні, висвітлено головні завдання і методологію, визначено низку пріоритетних завдань агроекології, дотичних до загальнодержавних еколого-економічних інтересів та загроз екологічній безпеці країни. Узагальнено та систематизовано результати фундаментальних і прикладних досліджень з питань агроекології, природокористування, екологічній безпеки аграрного виробництва, розвитку сільських територій, радіоекології тощо.